

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

DOBA ŘÍMSKÁ A DOBA STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

ROMAN AGE AND MIGRATION PERIOD

RÖMISCHE KAISERZEIT UND VÖLKERWANDERUNGZEIT

BŘECLAV (K. Ú. CHARVÁTSKÁ NOVÁ VES, OKR. BŘECLAV)

„Panina“, „Veliké za Kovárnou“. Sídliště, vojenský tábor. Doba římská. Záchranný výzkum.

Při pracích na propojení technologických objektů MND a.s. byl severně od obce, východně od silnice do Lednice hlouben delší liniový výkop, jehož větší část procházela bahnitými říčními náplavami, byla permanentně zaplavována vodou a byla archeologicky negativní. Teprve na svém západním konci protnul výkop mírně vyvýšenou písčnou dunu, přičemž narušil pět archeologických objektů, z nichž dva jsou podle nepříliš průkazných keramických fragmentů blíže nespecifikovatelného pravěkého stáří a jeden lze s vysokou pravděpodobností interpretovat jako horní část východního příkopu zdejšího známého římského pochodového tábora (Vlach 2008). Dna příkopu však relativně mělký výkop zdaleka nedosáhl.

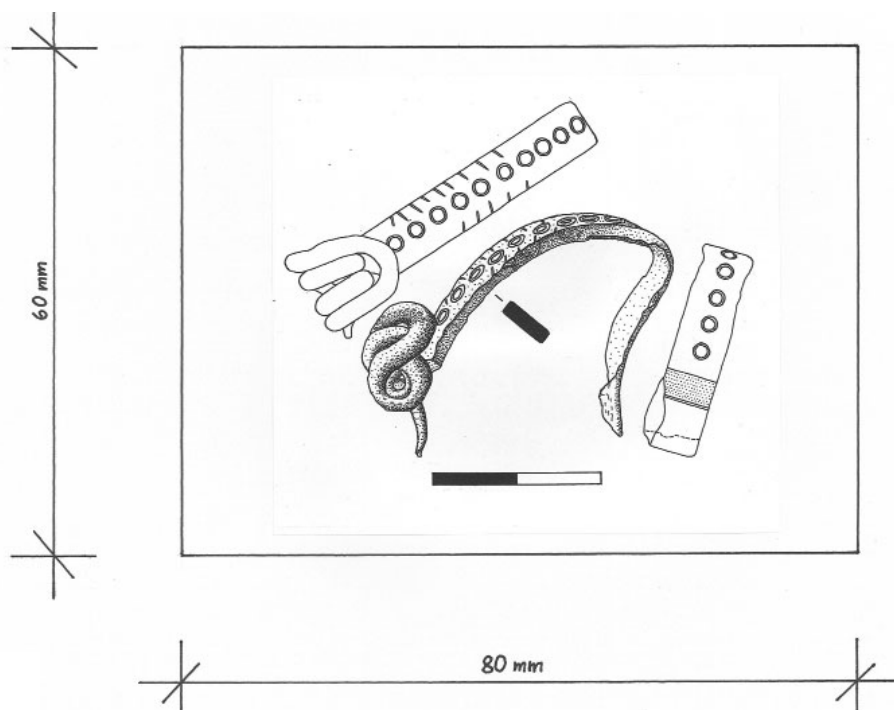
Jiří Kala

Literatura

Vlach, M. 2008: Římský krátkodobý tábor a nové nálezy z doby římské z Charvátské Nové Vsi. In: E. Droberjar, B. Komoróczy, D. Vachútová (Hrsg.), *Barbarská sídliště. (Archeologie barbarů 2007)*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 37, Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, 461–468.

Resumé

Several prehistoric settlement features were found during a rescue excavation. One of them is probably a top part of the eastern trench of the roman military camp.

Obr. 1. Býkov. Bronzová spona z doby římské.

Abb. 1. Býkov. Bronzefibel aus der römischen Kaiserzeit.

BÝKOV-LÁRYŠOV (K. Ú. BÝKOV, OKR. BRUNTÁL)

Extravilán (zalesněná plocha). Mladší doba římská. Náhodný nález.

V roce 2013 našel Rudolf Feilhauer pomocí detektoru kovů v zalesněném prostoru v hloubce 10 cm bronzovou sponu, kterou předal do archeologických sbírek Městského muzea Krnov (př. č. 1/14).

Jedná se o jednodílnou bronzovou sponu s obdélníkovou nožkou s přehnutým zachycovačem, s horním vinutím o čtyřech závitech a s plochým páskovým lučičkem obdélníkového průřezu, zdobeným vyběženými kroužky v řadě dle podélné osy lučičku. Zachycovač je podél celé nožky odlomen, rovněž tak větší část jehly. Lučiček je ohnut do protisměru. Přechod mezi lučičkem a nožkou je zvýrazněn příčnou rýhou s navazujícím širokým pruhem s matným povrchem (obr. 1). Artefakt je pokryt silnou, tmavě zelenou patinou.

Analogicky je možno tuto sponu porovnat se sponou z hrobu č. 252 z Kostelce na Hané (Zeman 1961, 115–116, obr. 55 A/b) – tato je však v provedení se špičatou nožkou – a datovat ji lze do 1. pol. 4. stol.

Svatopluk Bříza, Rudolf Feilhauer

Literatura

Zeman, J. 1961: *Severní Morava v mladší době římské. Problémy osídlení ve světle rozboru pohřebišť z Kostelce na Hané.* Monumenta archaeologica 9. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.

Resumé

Býkov-Láryšov (Kat. Býkov, Bez. Bruntál). Ungebaute Teil der Gemeinde. Jüngere Kaiserzeit. Einzelfund.

DRŽOVICE (K. Ú. DRŽOVICE NA MORAVĚ, OKR. PROSTĚJOV)

Výstavba komunikace a inženýrských sítí, parc. č. 701/7, trať „Pastviska“. Doba římská. Sídliště. Záchraný výzkum.

V měsících dubnu a následně v červenci až srpnu 2013 proběhl záchraný archeologický výzkum v trase nově budované místní komunikace budoucí ulice Levandulová, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-07, polygon vymezený souřadnicemi 456:281, 455:281; 453:282, 465:298, 464:298, 455:283, 454:283 a 453 mm od Z a 282 mm od J sekční čáry). Část z prozkouma-

ných sídlištních objektů můžeme spojovat s dosud neznámou osadou Germánů mladší a pozdní doby římské (k intenzivnímu polykulturnímu osídlení místa cf. Gottwald 1931, 37, 50, 61, 76, 88, 97), kdy prosté sídlištní jámy doplňuje též polozahloubený přístřešek s vnitřní kůlovou konstrukcí. Mezi běžnou „domácí“ keramickou produkcí se objevily nejen zlomky oblíbeného „jiřkovického zboží“, ale i fragment glazované nádoby původu římsko-provinciálního.

Výstavba RD manželů Šindelářových, parc. č. 701/5, trať „Pastviska“. Doba římská. Sídliště. Záchraný výzkum.

V deštivých dnech druhé poloviny měsíce září 2013 byl realizován archeologický výzkum vyvolaný výstavbou prvního z rodinných domů tvořících vznikající ulici Levandulová, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-07, okolí bodu o souřadnicích 460 mm od Z a 287 mm od J sekční čáry). Skrytá plocha, určená k následným výkopům základových pasů, poskytla mj. též částečně odkrytý půdorys polozahloubené chaty s kolekcí nálezů spadajících do pokročilé starší doby římské.

Pavel Fojtík

Literatura

Gottwald, A. 1931: *Můj archeologický výzkum.* Prostějov: Městské museum.

Resumé

Držovice (Kat. Držovice na Moravě, Bez. Prostějov). Flur „Pastviska“. Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

KRAVAŘE (OKR. OPAVA)

Kostelní ulice. Parcela č. 1338. Doba římská. Sídliště. Záchraný výzkum.

Během záchraného archeologického výzkumu (č. akce NPÚ, ú.o.p. Ostrava 142/13), který byl vyvolán stavbou rodinného domu, se podařilo zachytit novou polykulturní lokalitu. Převážná část objektů je řazena do pozdní doby římské, jeden je datován do KLPP (více viz Doba bronzová). Mezi nejzajímavější objekty řadíme pozůstatky dvou pecí, tzv. „ploštěnek“ a dvou žlabů doplněných kůlovými jamkami. Vedle běžné sídlištní keramiky se např. v obj. 523 vyskytovaly části na kruhu točených mís.

David Rožnovský

Resumé

Kravaře (Bez. Opava). Kostelní Str. Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

LEDNICE (OKR. BŘECLAV)

Lednicko-valtický areál (zámecká jízdnárna). Záchranný archeologický výzkum. Sídliště. Doba římská. Stěhování národů.

Záchranný archeologický výzkum zámecké jízdnárny v Lednici, která je součástí areálu NKP Zámek Lednice a památky UNESCO Lednicko-valtický areál, byl v roce 2012 vyvolán adaptací objektu na multifunkční centrum. Samotný výzkum, který byl realizován obecně prospěšnou společností Archaia Brno pokračoval i v roce 2013 (podrobněji viz kap. Středověk).

Vlastní prostor jízdnárny se nachází cca 200 m severně od dnešního centra obce Lednice a jihovýchodně od něj se rozkládá lednický zámek. Lokalita se nachází na pravobřežní terase ramena Dyje v nadmořské výšce 167,5–168,5 m se sklonem v severním směru. Terén přechází poměrně příkře do údolní nivy ramena Dyje v nadmořské výšce 161,5 m.

Z doby římské byly v prostoru dnešní jízdnárny odkryty objekty sídlištního charakteru, zahloubené zásobní jámy, množství kúlových jam a další objekty. Z počtu dochovaných archeologických situací se dá usuzovat, že sledovaný prostor se nejspíše nacházel na periferii většího sídliště. Časově lze osídlení, podle nalezených fragmentů keramiky, zařadit do mladší doby římské.

Z doby stěhování národů se podařilo v prostoru dnešní jízdnárny zachytit objekty sídlištního charakteru, s velkou pravděpodobností by se mohlo jednat o kontinuitu osídlení ve sledovaném prostoru z doby římské. Jedná se především o pozůstatky mělce zahloubených chat s kúlovými jámami při stěnách, indikující nadzemní konstrukce zastřešení. Kumulace objektů je patrná především v jihovýchodním rohu nádvoří. Zachyceny byly také další typické sídlištní objekty.

Hynek Zbranek

Literatura

Zbranek, H. 2013: *Zámecká jízdnárna v Lednici - multifunkční centrum*. Rkp. nálezové zprávy 22/2013. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archaia Brno o.p.s.

Resumé

Lednice (Bez. Břeclav). Kulturlandschaft Lednice-Valtice. Römische Kaiserzeit. Völkerwanderungszeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

LITOVEL (K. Ú. ROZVADOVICE, OKR. OLOMOUC)

„Za dědinou“. Mladší doba římská. Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalizace: plocha vymezená body: 1) X = 1111540,50, Y = 557667,80; 2) X = 1111725,70, Y = 557768,30; 3) X = 1111754,80, Y = 557935; 4) X = 1111596, Y = 558064,65; 5) X = 1111498, Y = 557969; 6) X = 1111365,90, Y = 557958,80; 7) X = 1111334, Y = 557839; 8) X = 1111294,45, Y = 557715,4 (S-JTSK).

Během archeologické prospekce, prováděné v jarních měsících roku 2011 metodou povrchového sběru, bylo na poli jihozápadně od stávající zástavby obce Rozvadovice, v jejím katastru, na pohřebišti lužické kultury stupně B–D (viz příslušná kapitola) nalezeno celkem 80 kusů keramiky datovatelné do mladší doby římské. Značnou část z výše uvedeného počtu lze jednoznačně zařadit do stupně C. Jde o keramiku jiríkovičského typu. Několik ojedinělých zlomků mladořímské keramiky bylo nalezeno také asi 200 m severovýchodním směrem přes státní silnici č. 449, v rámci výše souřadnicemi vymezené plochy. Došlo tak opět spolu s keramikou mladší doby bronzové, na prostranství v okruhu více než 100 m. V těchto místech se rovněž nacházela keramika mladohradištní a z období vrcholného středověku (viz příslušné kapitoly).

Za laskavou konzultaci děkuji paní Mgr. Pavlíně Kalábkové, Ph.D.

Karel Faltýnek

Resumé

Litovel (Kat. Rozvadovice, Bez. Olomouc). „Za dědinou“. Jüngere Römische Kaiserzeit. Siedlung. Oberflächensammlung.

OLDŘIŠOV (OKR. OPAVA)

„Vlčí hrdlo“. Pozdní doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

Ve dnech 8. 4. až 10. 5. 2013 byl při severozápadním okraji obce Oldřišov v polní trati „Vlčí hrdlo“ realizován záchranný archeologický výzkum vyvolaný

stavbou dvou rodinných domů vzdálených cca 20 m od sebe. Plochy výzkumu byly situovány na mírném jihovýchodně orientovaném svahu, v nadmořské výšce 295 m, nad potokem Bílá voda, který protéká ve vzdálenosti cca 150 m. Přesněji je výzkum lokalizován na ZM ČR 1 : 10000, list 15-32-10, 15-32-05 body (v okruhu cca 10m) o souřadnicích 146 : 133 (dům č. 1); 147 : 131 (dům č. 2) mm od Z : J sekční čáry.

V průběhu archeologického dohledu byly při skrývce ornice zachyceny zahloubené archeologické objekty v prostoru obou budoucích domů.

Na ploše domu č. 1 (cca 13×14m) bylo zachyceno celkem 25 zahloubených objektů. Jednalo se o 17 sloupových jam, které společně netvořily žádný půdorys. Dále zde byla prozkoumána 1 běžná sídlištní jáma a 7 mělce zahloubených objektů obdélného půdorysu. Objekty měly svislé stěny a rovné dno. Spodní části výplní objektů byly vyplněny lomovými kameny nesoucími stopy po velkém žáru. V ojedinělých případech byly z objektů získány fragmenty keramiky, které lze datovat do pozdní doby římské.

Na ploše domu č. 2 (cca 12×10 m) bylo identifikováno celkem 31 zahloubených objektů. Nejpočetnější skupinu tvoří 11 samostatných sloupových jam, 5 zásobních jam, 2 běžné sídlištní jámy, 1 zahloubená chata a 1 příkop. Na základě rozboru získaného materiálu lze zmiňovanou chatu a dvě zásobní jámy spolehlivě datovat do pozdní doby římské. Další zásobní jámu a příkop je možné datovat do středověku (viz. kap. Středověk). Z ostatních objektů nebyl získán buď žádný, nebo pouze nedatovatelný materiál.

Prozkoumaná chata měla obdélný půdorys o rozměrech 4,2×3,2 m orientovaný delší stranou ve směru SZ–JV a byla sloupové konstrukce. Sloupové jámy byly zachyceny při stěnách a v rozích chaty, při severovýchodní stěně byly zapuštěny do mělkého žlábků. Chata měla rovné dno zahloubené cca 0,45 m pod úroveň terénu a svislé stěny. V SV rohu byla v těsném kontaktu se zásobní jámou, ze které nebyl získán datovatelný materiál. Jihozápadní stěna chaty byla porušena středověkým příkopem, který plochu výzkumu protínal ve směru J–S.

Jindřich Hlas

Resumé

Oldřišov (Kat. Oldřišov, Bez. Opava). „Vlčí hrdlo“. Spätere Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

PODOLÍ (OKR. BRNO-VENKOV)

„Příčný“. Pozdní doba římská. Sídlíšť. Záchranný výzkum.

Pokračování výzkumu v postupně se rozvíjející průmyslové zóně na západním okraji katastru obce je situováno již mimo prostor sídelního areálu starší doby bronzové. Při výstavbě čerpací stanice byla ovšem nově zjištěna komponenta pozdní doby římské, reprezentovaná rozsáhlou exploatační jámou – hliníkem navazujícím patrně na původní terénní zářez. Z jeho výplně pochází rozsáhlá kolekce nálezů ze závěru doby římské včetně bronzových spon a kostěného hřebene.

David Parma, Blanka Mikulková

Resumé

Podolí (Bez. Brno-venkov), „Příčný“, später Kaiserzeit, Siedlung, Rettungsgrabung.

PROSTĚJOV (K. Ú. ČECHOVICE, OKR. PROSTĚJOV)

„Ameriky“. Doba římského císařství. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

Na podzim roku 2011 proběhla v poloze „Ameriky“, k. ú. Čechovice, okr. Prostějov (místo nálezů určují souřadnice GPS 49°27'5.37" N, 17°2'50.95" E odpovídající ZM ČR 1:10000, list 24-24-11, bodu o souřadnicích 360 mm od Z a 186 mm od J s. č.) cílená detektorová prospekce s využitím detektoru XP GoldMaxx Power a časovou dotací cca 3 hodiny. Během této akce byla z ornice vyzvednuta ojedinělá bronzová mince (Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. MPP 270109; protokol č. j. PPA 05/2013; obr. 2) následujícího určení: GALLIENUS jako samovládce, antoninian, 260–268, mincovna Řím (Bronz; 22×21 mm, 2.48 g; mince po obvodu olámaná, povrch pokrytý ušlechtilou patinou). Avers: GALLIENVS AVG, paprscitá hlava zprava. Revers: AETERNITAS AVG, stojící Sol zleva drží globus, má zvednutou pravou ruku, vlevo v poli písmeno Γ.

Uložení: Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 270109 *Katalogové určení*: RIC V, Part I, 160 (Göbl 577a).

Realizováno v rámci projektu „Preventivní archeologie na území Olomouckého kraje“.

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

Prameny a literatura

Göbl, R. 1953: Der Aufbau der römischen Münzprägung in der Kaiserzeit. V/2. Gallienus als Alleinherrscher (260–268). *Numismatische Zeitschrift* 75, 5–35.

RIC: Roman Imperial Coinage – Mattingly, Sydenham and Webb, The Roman Imperial Coinage, Vol. V, Part I, Valerian to Florian, Spink and Son, London, 1927.

Resumé

Prostějov (Kat. Čechovice, Bez. Prostějov). „Ameriky“. Römische Kaiserzeit. Einzelfund. Oberflächensammlung.

Obr. 2. Prostějov-Čechovice. Bronzová mince.

Abb. 2. Prostějov-Čechovice. Bronzemünze.

VYŠKOV (OKR. VYŠKOV)

„Marchanické pole před vodou“. Doba římská.
Sídliště. Záchranný výzkum.

Poloha lokality je na ZM ČR 1:10 000, mapový list 24-42-11, vymezena bodem 135:343 (Z:J).

Během záchranného archeologického výzkumu na ploše bioplynové stanice (polní trať Marchanické pole před vodou) byl odkryt jeden objekt z doby římské. Jednalo se o běžnou sídlištní jámu oválného tvaru, blíže neurčitelnou. Zajímavostí je velký obsah rozměrných uhlíků, které bude možné dále využít.

Blanka Mikulková

Resumé

Vyškov (Bez. Vyškov). „Marchanické pole před vodou“. Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.